

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLJUCNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE v Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaia vsak torek in petek

Ljubljana, torek 27. oktobra 1942-XX

Cena posamezni številki 0.60

Ob 20 letnici fašistične vladavine

Novi Ducejevi socialni ukrepi

Dne 28. oktobra praznuje vsa Italija 20. obletnico pohoda na Rim. Duce je v proslavitev tega zgodovinskega dne Revolucije izdal vrsto ukrepov v prid delavcem v tovarnah in na polju, ki sodelujejo za zmago. Od teh ukrepov nekateri povečujejo skrbstvo in zavode za skrbstvo, drugi poveljujejo delo z ustanovitvijo najplemenitejšega častnega naslova za zasluge ali določajo nagrade za razne kategorije.

Za delavstvo

1. Odlikovanje »vojna zvezda za zasluge pri delu«, ki se lahko podeli delavcem obeh spolov, če so se v vojni dobili izkazali s posebno odličnim izvrševanjem dolžnosti, in to v številu največ 500 letno, skupno z enkratno nagrado v gotovini. Podeljevali se bodo 28. oktobra in 31. aprila na predlog komisije zastopnikov Stranke, ministrstva za korporacije in sindikalnih organizacij.
2. Povečanje invalidskih in starostnih pokojnin za 25 odstotkov na dosedanje zneske. Zboljšanja bodo deležni takoj delavci, ki že uživajo pokojnino in ki jih je nad 750.000.
3. Nadaljevanje zavarovanja za dobe vpoklica pod orožje za vse delavce. Prekinitev dela in plačevanja prispevkov bi lahko ukinila zavarovalno razmerje v škodo zavarovancev. Duce je hotel to preprečiti in zagotoviti vsakemu, ki opravlja svojo dolžnost do Domovine, da ostane v javnem zavarovanju za vso dobo vpoklica pod orožje. Ukrep se nanaša na vse oblike socialnega skrbstva. Breme je prevzela država, ki bo s solidarnostjo državljanov do junaških borcev še naprej plačevala v njih imenu prispevke. Enako pravico kakor vpoklicanci bodo imeli tudi prostovoljci in vsi, ki so pod orožjem po naboru.
4. Podvojitev družinskih dokladov za vpoklicance, da bi bili delavci, ki služijo Domovini v orožju, deležni vsega socialnega skrbstva režima in da jim bo zagotovljen prihranek, ko bodo demobilizirani. Te vsote bodo izplačane ob koncu vojne.
5. Poenotenje zavarovalnih zavodov za ponesrečence. Dosedanja ločitev med industrijo in poljedelstvom v tem pogledu odpade in se združuje zavod za nesreče in poklicne bolezni v industrijskem odseku z bolniškimi blagajnami za poljedelce v enotno institucijo »Infailk«. Reforma je v prid poljedelskim delavcem.
6. Polovica mesečne plače, oziroma ena tedenska plača vsem nameščencem in delavcem v pomožnih podjetjih, ki se doda običajnim prejemkom kot nagrada za proizvodni napor in za posebno disciplino.

Visoko priznanje je dal Duce tudi delavkam v mehaničnih in kovinskih industrijah, ki nadomeščajo zdaj moške; njim bo izplačanih 75 odstotkov ali 70 odstotkov ali 60 odstotkov vsote, kakrš-

na se nakazuje ročnim delavcem, specialistom v mehanični in kovinski industriji. Razen tega bo izplačan vsem delavcem v rudnikih od 28. oktobra naprej povišek nagrade za marljivost v znesku 5 lir dnevno za delo pod zemljo in 2 lir dnevno za delo na površini.

Vojakom in javnim uslužbencem

je Duce ob 20letnici revolucije povečal doklade za odlikovanja za vojaško hrabrost, in sicer zlate kolajne od 800 na 1500 lir na leto, za srebrne kolajne od 250 na 750 lir letno, za bronaste kolajne od 100 na 300 lir letno. Prejemniki odlikovanec Savojskega vojaškega reda se povečajo posebej.

Osebnju v državni službi in v državnih pomožnih zavodih, ki ima družino, se izplačajo nagrade v znesku petkratnega zneska draginskih dokladov.

Dve milijardi za ljudska stanovanja

Za državne nameščence se upošteva predvsem vprašanje stanovanj. Fašistična Vlada je že l. 1924. ustanovila nacionalni zavod za hiše državnih nameščencev (INCIS). Vendar pa je stanovanjsko vprašanje še vedno pereče ob težkočah v zvezi z vojnim stanjem, ki ovirajo izvedbo načrtov za gradnjo novih hiš v vrednosti ene mili-

jarde lir. Finansiranje se bo zdaj uredilo z dodelitvijo državnega prispevka. Za železniško osebje bo podobno poskrbela državna železniška uprava. Za delavstvo so pa italijanski industriji na povabilo Duceja preko fašistične zveze industrijeve sklenili ustanoviti fond ene milijarde lir za gradnjo ljudskih hiš, ki bodo nudile pod ugodnimi pogoji velikemu številu delavcev primerna stanovanja.

Javna dela

Za nove ceste je izdala država v teh dvajsetih letih 3.4 milijarde lir, za popravilo državnih cest 6.28 milijarde. Skupno je zdaj omrežje državnih cest preseglo 21.776 km, urejenih in uvrščenih pa 14.322 km. Moderne avtostrade in avtomobilske ceste med glavnimi mesti so dolge 314 km.

Za nove železnice je izdala vlada v isti dobi nad 3 milijarde lir, elektrificirala je 4723 km proge, do skupne dolžine 5423 km prog, ki so najhitrejša v Evropi.

Za pomorsko brodogradnjo je izdala država 2 milijardi 955 milijonov lir, za samo notranjo plovo pa 612 milijonov lir.

Za vodne naprave je bilo izdanih 2.48 milijarde lir, in poleg tega za hidroelektrične naprave 1.12 milijarde lir, a za higienske naprave ena milijarda 655 milijonov lir.

Socialno delo v 20 letih

Minister za korporacije obravnava v svojem zanimivem poročilu udejstvovanje korporativnih sindikalnih organov na področju socialnega skrbstva kot prvi znak sodelovanja med razredi in kot manifestacijo narodne solidarnosti.

Štiri korporacije štejejo 11 milijonov 220.240 članov, od teh 5 milijonov 662.551 v zvezi poljedelcev, 4.590.542 v industriji, 850.000 v trgovini in 117.645 v kreditnem in zavarovalniškem odseku.

Od pravnega priznanja s sindikalnim zakonom dne 3. aprila 1926-IX je bilo vpisanih 2.260 kolektivnih pogodb za vso državo in na tisoče pokrajinskih pogodb.

Poročilo prikazuje tudi vse zakonodajno udejstvovanje za zaščito dela, ki jo je v 20 letih korporativni red uresničil po navodilih Duceja. Osnovni dokument tega udejstvovanja so »Listina dela«, ki je nakazala programatične postulate režima, in zakoni o namestitvi, notranjem naseljevanju, delovni službi, tedenskem odmoru, zaščiti dela mater, o higieni delovnega okolja, o odvratanju poklicnih nesreč in bolezni, o reševanju individualnih in kolektivnih sporov in o uvedbi pogodbe v zasebnih službah.

Fašistična država je po smernicah Listine dela trdno zgradila socialno zakonodajo, reformirala in spopolnila je zakon o nesrečah pri delu ter uredila in razširila zava-

rovalni zakon za brezposelne. Fašistično delo so zavarovanja: proti boleznim poklica, v primeru tuberkuloze, poročno in rojstveno zavarovanje, bolniško zavarovanje, družinske doklade in posebni ukrepi v izredni dobi za vpoklicane. Prej je zadevni proračun znašal letno manj kot 600 milijonov lir. Ob pričetku leta XX je znašal proračun za vse socialno skrbstvo režima 9 milijard 893 milijonov lir. Ta vsota je takole porazdeljena: za ponesrečence pri delu 884.304.076 lir, za invalidnost in starost dve milijardi 306.977.354 lir, za brezposelnost 321.799.922 lir, za obolele na tuberkulozi 386.640.550 lir, za poroke in rojstva 337.579.609 lir, za bolniške podpore 1 milijarda 221.833.846 lir, za družinske doklade 3.924.357.596 lir, za vpoklicane 499.583.649 lir. Te vsote bodo v letu XX. še povečane zaradi novih ukrepov ob 20 letnici Revolucije na 12 milijard lir. Za takojšnjo posojila je bilo izdanih v letu 1941. 8.009.971.631 lir. 20 milijard znašajo rezerve zavoda za socialno skrbstvo, nad 2 milijardi pa rezerve zavoda za pomoč v nesreči, kar je trdno jamstvo za bodočnost socialnega skrbstva in za njega ojačenje.

Duce je ocenil te uspehe korporativnega udejstvovanja v socialnem področju ter dal ministru natančna navodila v duhu solidarnosti in pravičnosti.

Visoki komisar za vprašanja in delo mesta Ljubljane

V navzočnosti podprefekta dr. Davida, načelnika kabineta dr. Bisia in odsekovnega načelnika comm. Bulla je Visoki komisar 24. oktobra sprejel župana mesta Ljubljane generala Rupnika in podžupana dr. Tranchido.

Župan je podrobno poročal o raznih vprašanjih, ki se nanašajo na glavno mesto in o finančnem položaju mesta.

Poročal je tudi o mestnih podjetjih in zlasti o aprovizaciji mesta, o razdelitvi glavnih življenjskih potrebščin, o kurjavi, o pomoči in o pomanjkljivosti ljudskih stanovanj.

Ekscelenca Grazioli je po pozorni proučitvi predloženih vprašanj podal svoja navodila o vsem, zlasti pa o pomoči, za del, ki je odvisen od občine, za zgraditev začasnih barak za potrebne družine in tudi določil, naj se na pomlad začno graditi ljudska stanovanja in sicer po Fašističnem avtonomnem zavodu za ljudske stanovanjske hiše.

Visoki komisar je tudi pojasnil ukrepe pristojnih ustanov za kritje potreb prebivalstva med zimskim časom.

Kar pa se tiče občinskega proračuna, je odredil, naj se ukinejo takse na razne življenjske potrebščine, ki ne obstojajo v notranjosti Kraljevine.

Ekscelenca Grazioli se je nazadnje zahvalil županu in podžupanu za opravljeno delo v korist prebivalstva.

Smernice za zimsko pomoč

V prisotnosti podprefekta dr. Davida, načelnika kabineta dr. Bisia, svetnika Bulla je Eksc. Visoki komisar sprejel predsednika Pokrajinskega podpornega zavoda in predsednika občinskega podpornega urada za mesto Ljubljana. Ekscelenca Grazioli je potem, ko je sprejel poročila, podal nadrobna navodila za zimsko pomoč v prihodnji zimi, ker bo pomoč zavzela še večji obseg kakor lansko leto v korist vseh potrebnih.

Obnovite potrdila šole radi družinskih dokladov

Blagajna za izplačevanje družinskih dokladov poziva vse družinske poglavarje, da ob pričetku novega šolskega leta znova predložijo potrdila o posejanju srednje ali njej sorodne šole za vse svoje otroke od izpolnjenega 14. do izpolnjenega 16. leta starosti, družinski poglavarji-nameščenci pa za otroke od 14. do izpolnjenega 18. leta. Za otroke do 14 let takšna potrdila niso potrebna. Šolska potrdila je treba poslati tisti ustanovi socialnega zavarovanja (Zavod za socialno zavarovanje, Bolniška blagajna trgovskega bolniškega in podpornega društva, »Merkur«, Glavna bratovska skladnica), ki je družinskemu poglavarju doklade nazadnje nakazala. Vsakomur, ki do 10. novembra t. l. ne bi dokazal, da njegovi otroci, starejši od 14 let, še obiskujejo srednjo ali njej sorodno šolo, bo blagajna z mesecem oktobrom ustavila zanje izplačevanje dokladov.

Prepoved izdelovanja in prodaje kožnih izdelkov

Glede na odredbo Visokega komisarja z dne 3. aprila 1942-XX ts. 62 o prepovedi uporabljanja kož za izdelovanje kovčegov, torbic, usnatih sedežev, tapet, pohištva in kožnih izdelkov vobče odloča Visoki komisarjat naslednje: prodaja kožnih izdelkov, kakor kovčegov, torbic in zgoraj navedenega je dovoljena le še do 31. decembra 1942-XXI.

Od 1. januarja je prepovedana uporaba kož za izdelovanje kovčegov, torbic, tapetnihskih izdelkov vobče. Dalje je prepovedana od 1. januarja 1943 prodaja naslednjih kožnih izdelkov: velikih kovčegov, potovalnih kovčegov, kovčegov za klobuke, map, aktovk, neseserov, ženskih torb in torbic, listnic, usnatih naslonjačev in sedežev, blazin in usnatih tapetnihskih izdelkov. Kožni izdelki naštetih vrst, ki ne bodo prodani do 31. decembra letos, so pod zaporo tako pri industrijskih trdkah, ki jih izdelujejo, kakor tudi pri trgovcih, ki jih prodajajo in Visoki komisarjat si pridržuje pravico, da bo določal njihovo uporabo. Za porabo kož, ki se za gornje izdelke ne uporabljajo, za kože, ki se ne uporabljajo za izdelovanje čevljev in za kože, ki se uporabljajo ločene za izvozne kožne izdelke, si pridržuje Visoki komisarjat pravico, da jih odstopa posebej posameznim interesentom. Pokrajinski korporacijski svet in druge oblasti in uradi se pozivajo, da nadzorujejo izvajanje teh navodil.

Tramvajski promet k Sv. Križu

V petek 30. t. m. popoldne ne bo vozila proga »1« k Sv. Križu preko Hrvaškega trga do Splošne bolnišnice, temveč preko Hrvatkega trga po Jegličevi in Šmartinski cesti k Sv. Križu in po isti poti nazaj v Zg. Šiško. K Sv. Križu bosta torej popoldne usmerjeni dve progi in to »1« in »2«. Proga »1« bo vozila od Sv. Križa preko Hrvaškega trga in Poljan mimo glavne pošte proti Šiški, proga »2« pa bo vozila od Sv. Križa mimo glavnega kolodvora in glavne pošte v Moste.

V soboto 31. t. m. bo vozila proga »1« ves dan k Sv. Križu na isti način kot v petek 30. t. m., popoldne pa še proga »4« z Viča mimo glavnega kolodvora k Sv. Križu in po isti poti nazaj na Vič. V soboto popoldne bodo torej vozile k Sv. Križu proge »1«, »2« in »4«.

V nedeljo 1. novembra t. l. bodo vozile k Sv. Križu ves dan vse proge.

Potniki se vljudno naprošajo, da vstopajo le pri zadnjih vratih, izstopajo pa le pri sprednjih vratih. Posebno se naprošajo potniki, naj ne stojijo na zadnjem stojišču, dokler je v vozu še kaj prostora. Vožnja po stopnicah je najstrožje zabranjena.

Potniki se ponovno naprošajo, da plačajo voznino z drobižem.

Službeni list

za Ljubljansko pokrajino objavlja v svojem 85. kosu z dne 24. oktobra t. l.: Poročilo Duceja in Kraljevi ukaz o Podelitvi amnestije in spregledu kazni. — V prilogi objavlja oglase sodnih oblastev in razne objave.

Iz italijanskega gospodarstva

Rimska raziskovalna komisija naftnih ležišč v Albaniji je ugotovila blizu mesta Durazzo novo veliko ležišče nafte, ki ga tehnični odbor albanskega gospodarskega ministrstva ceni po obsegu na tri tisoč ha, torej petkrat več ko devolijsko, ki se že izkorišča. Ker je nekod vrelec skoraj na površini, so že pričeli črpalna dela samo 20 m globoko. Liter te nafte je težak povprečno 0,98 kg.

Italijanske plinarne pridobivajo letno iz poldruga milijona ton črnega premoga nad 600 milijonov kubičnih metrov plina, 850.000 ton koksa, 60.000 ton katrana, 2000 ton amonijaka, 10.000 ton beneola, kar dobavljajo raznim industrijam oz. kot pogonsko gorivo. Vrednost teh proizvodov se ceni na 750 milijonov lir.

Nove oblačilne nakaznice stopijo v veljavo v vsej državi že 1. novembra in bodo veljavne do konca leta 1943. Temu razdobju je bilo prikrojeno tudi število vseh točk. Na dosedanje nakaznice se je prodalo, sodeč po zbranih podatkih, 145 milijonov kg tekstilnega blaga zaporne vrste ali 3 kg na osebo.

Za izvoz nogavic v Romunijo veljajo glede glavnih vrst italijanskega izdelka sledeče cene franko italijanska meja: moške iz bombaža ducat 200 lir, bombaž s četrtno tloke 180 lir, s 55% tloke in 45% volne reg. 210 lir, 70% volne in 30% rajona 336 lir. Ženske nogavice rajon-viskoso ducat 160 lir, amonij. obdelan rajon 210 lir. Zaradi visoke romunske carine se blago izredno podraži. Predpisane maksimalne cene so tam n. pr. za ženske nogavice iz umetnih vlaken 150 do 200 lejev, moške po 50 do 150 lejev.

K modernizaciji italijanskih železnic je v minulih letih šteti tudi prenovitev voznega parka in s tem v zvezi veliko pospešitev prometa. Vozov na drsalnice je bilo leta 1922 samo 43%, a zdaj jih je 93%. Uvedli so tudi najnovejše tipe zavora in modernizirali ali zgradili mnoge popravilnice za lokomotive in za vagoni. Vse zboljšave in dobave so veljale 18 milijard lir.

Električne družbe Alto Sangro v Rimu z glavnico 1,5 milijona lir, družbo za agrikulturo d. d. v Rimu s 150 milijoni in družbo za električna podjetja v Giziju z glavnico 798.000 lir bo prevzela rimska družba «Unione esercizi elettrici», ki ima glavnico 268.125.000 lir.

Razglas

Obletnica pohoda na Rim v sredo 28. oktobra t. l. se bo v Ljubljanski pokrajini praznovala s tem, da se na javnih poslopih izvešijo zastave. Osebe uradov bo opravljalo svojo službo po normalnem delovnem času.

Trgovinski register

Vpišejo se pri tvrdki Matej Orehek, trgovini z mešanim blagom v Ljubljani, spremembe in dodatki in sicer se vpiše javni družbenik Matej Orehek ml. iz Ljubljane, zbog česar je nastala javna trgovinska družba, katero zastopata in podpisujeta skupno oba družbenika.

Izbrisala se je tvrdka Julio Meinl d. d. Zagreb, podružnica Ljubljana, zaradi prepustitve ljubljanske podružnice Juliju Meinlu iz Triesteja.

Izbrisala se je po končani likvidaciji Kreditna in nabavljalna druga »Jeglič« v Ljubljani, r. z. z o. z.

Ali ste že poravnali naročnino?

Gospodarsko sodelovanje med Italijo in Hrvatsko v industriji

(Iz članka grofa G. Volpija)

V oktobrski številki znane gospodarske revije «L'Europa S. O.» je prispeval predsednik Fašistične industrijske konfederacije minister G. Volpi di Misurata posebno opaženi članek v nemškem jeziku o industrijskem razvoju Italije in gospodarski obnovi Hrvatske. Zaradi izrednega pomena, ki gre v naših dneh temu sodelovanju, objavljamo iz njegovega članka bistvene ugotovitve:

Italija je postala industrijska dežela

Na tisoče po vsej deželi razmeščenih tovarn z milijoni zaposlenih delavstva in njihovim udejstvovanjem, z mogočnim tokom izdelanega blaga, ki gre na zunanja tržišča, to je slika italijanske sedanjosti. Čeprav je ta industrija še mlada, ima tehnično in organizatorno posebne odlike in moč. Konfederaciji je prijavljenih 150 tisoč 278 industrijskih podjetij s 3 milijoni in 600 tisoči uslužbenec ter še 768.982 obrtniških podjetij z rokodelci. Če se te prištejemo in še vse zaposlene državnih industrijskih podjetij, potem se število osebja zviša na 6.000.000. Ker se lahko šteje, da je vsaj polovica pri tem poročenih, se lahko reče, da preživlja zdaj v Italiji industrija okroglo 13 milijonov ljudi.

V industriji naloženi kapital je že leta 1939. presegel 120 milijard lir in na prav toliko se lahko čeni njena letna proizvodnja. Prav posebno važno pa je še dejstvo, da ima ta industrija pri celotnem izvozu blaga iz Italije po vrednosti delež 80%.

Zadnja leta se je industrija usmerila na izvedbo samozadostovanja oz. avtarkije. V ta namen je predvsem do viška pospeševala proizvodnjo domačih surovin in proizvodnjo tistega blaga, ki se dotlej še ni moglo pridobivati v zadostnih množinah. Uvajala je smotrno racionalizacijo in povsod skrbela tudi za štednjo pri nujnem uvozu.

Znatni uspehi, ki so že doseženi, niso le dokaz posrečene izvedbe načrta, marveč so dokazali tudi visoko tehnično raven in politično zavednost proizvajalcev. To velja še določeneje, če se upošteva, da avtarkično stremljenje tej industriji ni škodovalo na njenem zunanjem ugledu, ki se je v mnogih tujih deželah celo še znatno povečal. Kljub silnemu razmahu in avtarkični smeri pa ni nevarnosti, da bi si bila industrija že izčrpala sile in prostor. Avtarkija tudi ne pomeni osamljenja. Italija se dobro zaveda svoje povezanosti z mednarodno blagovno zamenjavo kot dobaviteljica in odjemalka ter bo te obveznosti vedno odločno izpolnjevala.

Avtarkija se dejansko razvija v okviru novega gospodarskega naziranja, ki ga bo ta vojna še potrdila: da se bodo politično enako usmerjeni narodi odločili tudi za gospodarsko skupnost v smeri tesnega sodelovanja, ki omogoča smotrno porazdelitev nalog. Takšno

splošno sodelovanje

dopušča poleg tega še posebno tesne stike med nekaterimi narodi, ne da bi to oškodovalo druge, ker bo celo pobuda za celoto.

Takšne vrste stiki so zveze med Italijo in državami vzhodne Evrope, posebno s Hrvatsko, ki pač kot pretežno kmetijska dežela in po svoji rimsko usmerjeni kulturi lahko računa na trajno, naravno zavezništvo Italije. Hrvatska je zaradi svoje zgodovinske poti res gospodarsko še zaostala, če jo primerjamo s tem, kar še lahko doseže. Tako je še dosti njene zemlje

treba pripraviti za kmetovanje. Prav na tem področju pa ima Italija že bogato izročilo in skušnje, pa tudi najnaprednejšo tehniko za vsa ta dela.

Druge tako področje, kjer čaka Hrvatsko še dosti dela, je ureditev prometnega omrežja: gradnja cest, prekopov (po številnih načrtih, a ne izvedenih). V zvezi z razvojem evropske trgovine je treba tu pospešiti izvedbo načrtov za zvezo vzhodne Evrope s srednjo in severno, na jugu pa s sredozemskim prostorom. Ta dela so sama po sebi nov razlog za italijansko-hrvatsko sodelovanje.

Vendar pa so dane številne možnosti za sodelovanje tudi na področju proizvodnje. Res je kmetijstvo podstava, razne veje proizvodnje pa so bistvena dopolnitev. Tako ima Hrvatska še poseb-

ne pogoje kot pridelovalka žita in gozdnih predmetov. Poleg tega se v našem času kmetijstvo prepleta že v industrijo, kolikor gre za pripravo umetnih gnojil in kmetijskih strojev, nazadnje pa spet končuje v industriji s predelavo pridelka v živilski in oblačilni in konservni industriji. Sistemu italijanske industrije pomeni torej Hrvatska hkrati trg za izvoz kakor tudi dobaviteljico surovin za njegove izdelke. In res ima Italija znatno kemično industrijo, ki prideluje mnogo umetnih gnojil, pa tudi mogočno strojno industrijo za vse Hrvatoma potrebno orodje.

Mogočna italijanska živilska industrija in tekstilna industrija bi lahko kupovala pridelek hrvatskega kmetijstva, če bo le to dosegalo presežke za tak izvoz. Na dobavah hrvatskih surovin in italijanskih izdelkov se lahko tudi okrepi sodelovanje v metalurški in še kaki drugi industriji. Neštete so torej možnosti sodelovanja in vsakdo mora priznati, da bo to koristilo napredku italijanske industrije ter povzdigi hrvatskega gospodarstva.

Kmetijska družba slavi 175 letnico

Na dan 26. oktobra 1767 so v Ljubljani ustanovili »Kranjsko društvo za poljedelstvo in koristne umetnosti«, ki je bilo prav za prav naslednik Akademije delovnih moč (ACADEMIA Operosorum), ustanovljene po vzoru takih akademij pri drugih narodih. Akademija je bila razpuščena, njeni bivši člani pa so torej zasnovali drugo trajno pomembno ustanovo in nekako ognjišče slovenske kulture, ob katerem so sodelovali vodilni naši takratni možje in čigar tradicije so poganjale vedno nova nadaljevanja. Že takrat je namreč društvo ustanovilo prvo kmetijsko, prvo obrtno šolo in razne tečaje za kmetijstvo in posebno za živinorejo, uvedlo poskuse za osuševanje Barja itd.

Podobno »društvo deželnih stanov« je delovalo leta 1804, in je bil takrat ustanovljen botanični vrt, ki ga je leta 1919. »Kmetijska družba« prepustila vseučilišču. Kot kranjska kmetijska družba je že l. 1823. pomagala ustanoviti Narodni muzej ter ga upravljala do ustanovitve posebnega, Muzejskega društva. Njen in tudi obče prvi slovenski list so bile Bleiweisove »Kmetijske in rokodelske novice«, katerih zgodovina je zelo važna za ves narod. Družba je seveda spremljala budno tehnični napredek kmetijstva (umetno gnojenje zemljišč, uvedba drevesnic in žitnice, selekcija goveda, podkovske šole in poskus srednje kmetijske šole) in podpirala delo za povzdigo domačega gospodarstva. Zaradi preveč raznovrsnega dela je vodstvo včasih pešalo pri strokovni pobudi, vendar se je po smrti političnega očeta Bleiweisa družba pod strokovnjaškim vodstvom Gustava Pirca spet uspešneje oprijela prvotnega poslanstva. Zdaj že 59 let izdaja tudi strokovno glasilo, »Kmetovalca«, ki si je pridobil lepo število sotrudnikov in ki ga zna slovenski kmet ceniti kot svojega zanesljivega svetovalca.

Družba je kmetom posredovala tudi nabavo modernega orodja in drugih potrebščin. Poslovala je z odseki za skoraj vse stroke kmetijstva, in se združila s štajersko družbo, da se je lahko upravičeno prekrstila v osrednjo gospodarsko vodnico z naslovom »Kmetijska družba za Slovenijo«. Bila pa je kot društvo nekaj časa tudi res steber kmetijskega pokrajinskega poverjenišstva.

Kot zadruga je delovala družba od l. 1932. dalje. Takrat je imela 12.000 članov, 330 podružnic, 5 velikih skladišč in lastna posestva ter velik trgovinski promet. Važna

je tudi kot založnica strokovnih knjig in kot regulatorica cen na domačem, zlasti ljubljanskem trgu. Seveda so se njene naloge v dobi liberalizma zelo zmanjšale in se je vedno jasneje videlo, da bi mogla nadaljevati vse svoje delo le v zvezi z zmago združne misli. Naj bi jo v tem smislu okrepili še nadaljnji veliki uspehi!

Denarstvo

Banka »Credito Italiano« v Genovi z glavnico pol milijarde lir si želi pripojiti družbo »Soc. Immobiliare e per Gestioni« v Milanu, ki ima glavnice 23 milijonov lir.

Češka Union banka bo zvišala svojo glavnico od 100 na 150 milijonov kron z izdajo novih delnic, ker bo Nemška banka prepustila svoj delež udeležbe pri njej Kreditnemu zavodu na Dunaju.

Nezaposleni kapital na Danskem cenijo na več ko milijardo kron. Eno tretjino bodo porabili za zapise finančnega ministrstva, po zakonu od 1. oktobra pa se blokira še pol milijarde kron bančnih presežkov.

Promet srbske poštne hranilnice je dosegel v juliju 3 milijarde din in se je v avgustu še povečal. Povečali so se v avgustu tekoči računi na število 615 in na vsoto 855 milijonov din (januarja 497 milijonov).

Denarni promet nemške vojne pošte cenijo po uradnih podatkih na mesečnih 330 milijonov mark. Na fronto in iz te gre dnevno do 20 milijonov raznih pošiljk (12 in 7). Brzojavke cenijo mesečno na 64.000 iz in 1250 na fronto. V Nemčiji sami vodi te pošte poseben poštni mojster s 17.600 uslužbenci, pomagajo pa armadni poštarji, ki poslujejo večinoma na tujih ozemljih.

Obveznice starih madžarskih vojnih posojil 1914—1918 se bodo znova prevzemale po določbi dopolnitve zadavnega zakona, ki je izšla ta mesec. V ta namen pa ni treba papirjev znova prijavljati.

Za uvoženi sladkor, semena, žlindro in jeklo se doplača v Franciji uvoznikom pocenitvena nagrada, in sicer iz sklada za izenačevanje zunanje trgovine, v katerega gre določni del izvoznških dobičkov.

Gospodarske vesti

Davščine in pristojbine, ki jih pobira od hiš mestna občina ljubljanskega dosepejo za zadnje četrtletje 15. novembra in zato opozarja občina vse lastnike in upravitelje hiš, naj opravijo svojo dolžnost do tega roka, ker bi sicer morali plačati zamudne obresti, opominarino in ev. še druge stroške.

Soc. Italiana Acciaierie Cornigliano (jeklarne) bo prevzela še družbi S. A. Stabilimenti S. Nasturzio in Ferriere Frat. Sanguinetti. Sama SIAC pa ima pol milijarde lir osnovne glavnice.

V Rimu se sproži 28. oktobra moderna vodna elektrarna letne zmogljivosti za 40 milijonov kilovatnih ur toka. Naprave so podzemne, da izkoristijo vodni padec 130 m. Nato dobi Rim še eno centralo tolikšne zmogljivosti.

Nova bolgarsko-finska trgovinska in plačilna pogodba je bila 24. okt. podpisana v Helsinkih.

Cikorije bo imela Hrvatska letos gotovo nekaj več za izvoz, ker je povečala plosčino zanj že na skoraj 12.000 ha. Redno je pošiljala vsa leta svoj pridelek v ostale balkanske dežele, v Ljubljano ca. 25%. Lani je bila odkupna cena določena na 98 kun za kg surovine.

Za odstop starega železa na Hrvatskem je izdala zagrebška družba za železo in kovine nov poziv. Priporoča, naj vsi imetniki oddajo tako blago rudnikom in topilnicam v Sarajevu, manjše množine pa kar trgovcem.

Svica je z dnem 16. t. m. uvedla nakaznice za mleko in za kruh. Večina oseb dobi po 225 g kruha na dan, težki delavci in mladina pod 19 leti dobe dodatke. Srednji obrok za mleko je 40 stotink litra na dan.

Zaradi krivične draginje bo švedska izdala dodatne nakaznice za živila revnejšim slojem. Kdor ima manj ko 2000 kron letnih dohodkov in tudi vsi rentniki z imovino pod 30.000 kron dobe tako imenovane izenačevalne karte, da se manj občutijo krivice draginje, ob kateri si n. pr. sadje in boljše ribe ter perutnino lahko privoščijo samo še — težke ribe in res imoviti sloji.

Od 2. novembra do 29. marca bo veljal v Nemčiji spet normalni čas, tako imenovani srednjeevropski, s katerim se bolje izrazi dan, prištedi pa razsvetljava, posebno zjutraj. Kazalci se pomaknejo 2. XI. za eno uro nazaj.

Nemški normalizacijski odbor je izdal v 25 letih 7700 seznamov izmer za industrijsko proizvodnjo, tako imenovanih DIN-norm. Seveda se zdaj normalizacija še strože izvaja in so nedavno pričeli tudi normalizacijo pisarništv.

Porabo časopisnega papirja morajo znižati znova v USA, ker se je ugotovilo, da je lani poraba papirja narasla na 20 milijonov ton, a dobave, zlasti iz Kanade, se celo zmanjšujejo, ker je morala Kanada preurediti mnogo tovarn za oboroževanje.

»Das Reich« poroča iz Anglije, da bodo tamkaj v velemestih zaprli vse veleblagovnice, ker potrebujejo njih prostore za vojaške namene oz. neposredno za novo vojno industrijo. Prav tako bodo močno prizadete velike banke, ker morajo od skupnih 9000 ukiniti 1000 po družnic, 60 tisoč nameščencev pa odpustiti in tako oprostiti za industrijsko delo.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova 3

Telefon št. 22-72.

ZAHVALA

Vsem, ki so v tako velikem številu spremili našega ljubljenelega nepozabnega soproga in očeta

Karla Bolaffio

na zadnji poti, in za mnogobrojne izraze sožalja naša srčna hvala.

MARCELA BOLAFFIO, soproga
v imenu otrok in ostalega sorodstva